

Vakıf malını çalan pişman olduğunda ne yapmalı?

Soru: Vakıf ve derneklere verilen zekat ve fitre gibi bağışları kendisi için kullanan, daha sonra pişman olan kişi ne yapmalıdır?

Cevap

İmam Ebu Yusuf'un ve İmam Muhammed'in de içerisinde yer aldığı fukahanın cumhuruna göre bir malın, menfaati insanlara dönecek şekilde vakfedenin mülkünden çıkıp üzerinde bir daha satmak, hibe etmek gibi tasarrufların caiz olmayacağı surette Allah'ın mülkü hükmünde olmak üzere hapsedilmesine vakıf denir.¹ Allah ﷻ yolunda malını ilk vakfedenin Allah Rasulü ﷺ olması,² Hz. Ömer'in(r.a) en fazla kıymet verdiği mallarından olan Hayber arazini³ ve sahabeden imkanı olan herkesin malından en sevdiğini vakfetmesi⁴ vakıf müessesesinin ne kadar önemli olduğunu göstermektedir. Vakıf ve derneklere yapılan bağışlar hangi gaye ile verildiyse mutlaka o istikamette kullanılmalı Vakıf senedinde ne yazılıysa ona itibar edilmelidir.⁵

Vakıflara yapılan bağışları haksız yolla harcayan kişi hangi vakıftan ve dernekten ne kadar aldığını biliyorsa gasbettiği/zimmetine geçirdiği parayı ödemeli,⁶ miktarı net olarak hatırlamıyorsa ihtiyatla hareket edip tahmini bir rakam üzerinden bu işlemi gerçekleştirmelidir. Örneğin on bin lira aldığını düşünüyorsa bu miktarın fazlasını vermelidir.

Kişi hangi vakfın ya da derneğin malını gasbettiğini hatırlamıyorsa zimmetine geçirdiği parayı benzer hizmet gören bir başka vakfa/derneğe vermelidir. Örneğin ilim talebesine hizmet eden bir vakfın malına el koymuş daha sonra da bu vakıf kapandıysa, talebeye hizmet eden diğer bir vakfa aynı miktarı vermesi en doğru olandır. Şayet malına el koyduğu vakfın hangi alanda hizmet sağladığını bilmiyorsa gasbettiği miktarı İslam'a hizmet eden herhangi bir vakfa bağışlamalıdır. Ayrıca işlemiş olduğu bu günahı bir an önce tövbe/istiğfar etmelidir. Ulema, yapılan tövbenin kabulü için kişinin işlediği günahı terketmesi, pişman olması ve bir daha o günaha dönmemeye azmetmesinin şart olduğunu beyan etmiş, işlenilen günahın kul hakkına taalluk etmesi halinde ise ilgili kişiyle helalleşmenin zorunlu olduğunu ifade etmiştir.⁷

1. Ebü'l-Hasen Burhânüddîn Alî b. Ebî Bekr b. Abdilcelîl el-Fergânî el-Mergînânî, *el-Hidâye şerhu bidâyeti'l-mübtedî* (Sind: el-Büşra, 2021), 2/443.
2. Ebü'l-Fazl Şihâbüddîn Ahmed b. Alî b. Muhammed İbn Hacer el-Askalânî, *Fethu'l-Bârî Şerhu Sahîhi'l-Buhârî* (Beyrut: Dârü'l-Marife, 1379), 5/402.
3. Müslim, Vasiyye, 15 (Hadis No:1632).
4. İbrâhîm b. Mûsâ b. Ebî Bekr b. Alî ed-Dımaşkî Burhânüddîn et-Trablusî, *el-İs'âf fi aḥkâmî'l-evkâf* (Matbaa-i Hindiyeye, 1902), 7.

5. Zeynüddîn b. İbrâhîm b. Muhammed el-Mısırî İbn Nüceym, *el-Eşbâh ve'n-nezâ'ir*. (Beyrut – Lübnan: Darul Kütübil İlmîyye, 1999), 163; Mustafâ b. Ahmed b. Muhammed ez-Zerkâ, *Ahkâmü'l-Evkâf* (Umman: Dârü Ammâr, 1997), 155-156.
6. Ebü'l-Hüseyn Ahmed b. Ebî Bekr Muhammed b. Ahmed el-Kudûrî, *el-Muhtaşar* (Beyrut: Darü'l-Kütübi'l-İlmîyye, 1997), 129.
7. Ebü'l-İhlâs Hasen b. Ammâr b. Alî el-Vefâî el-Mısırî eş-Şürünbülâlî, *Merâkı'l-felâh bi-İmdâdi'l-fettâh* (el-Mektebetü'l-Asriyye, 2005), 141; Ebû Zekerîyyâ Yahyâ b. Şeref b. Mürî en-Nevevî, *el-Ezkâr* (Beyrut – Lübnan: Daru'l-Fikr Li't-Tabâa ve'n-Neşr ve't-Tevzi`, 1994), 382.

